

Mária Immaculata szobor rekonstrukciója Alcsutdoboz, Arborétum.

Mária szobor a szoborszenteléskor. (2016. március 25.)

Leszoktam arról, hogy részletesen leírjam, hogy hogyan készültek a másolandó tárgyak, illetve, hogy én hogyan készítem a másolatokat (rekonstrukciókat). Most azonban kísérletképpen kivételt teszek. Be kell vallanom, nagy élmény életnagyságú szobrot mintázni.

Mária Immaculata

Jelentése: makulátlan (= tiszta) Mária. Ez a Mária ábrázolás típus úgy ábrázolja Máriát, hogy földgömbön (többnyire félgömbön) áll, és lábával kígyóra (sárkányra), a gonosz megtestesítőjére tapos. Jelezvéen, hogy ő büntől mentes. Feje körül 12 aranszínű, öt ágú csillagból álló korona. Ilyen Mária szobor többfelé is van az országban, és ez az ábrázolás mód Máriás zászlókon is előfordul.

Az eredeti szobor története

A Mária Immaculata szobrot a Habsburg család kapta egy barátjától valamikor a 20. sz. elején. A szobrot az alcsuti kastélyparkban helyezték el, a szobor számára alpesi hangulatban

kialakított részen (az Alpinétumban). Majdnem két méter magas, és „hidegen” festett kerámia szobor. A helyszín egy kacskaringós, mesterséges völgy, ami a készítőik szándéka szerint az Alpokat idézi. Ennek a völgynek a végén helyezték el a szobrot. Kő talapzatra tették, korabeli fénykép tanúsága szerint előtte kövekből álló kupac tetején eredetileg egy kratér formájú váza volt virágok számára. A szobor előtt egy támla nélküli kőpad van, a pad mögött pedig egy fa volt, aminek neki lehetett dőlni. A szobrot úgy helyezték el, hogy keskeny ösvényen körbejárható legyen.

A szobor a második világháborúban megsemmisült. Az orosz katonák bevonulásakor egy helyi 1919-es veterán katona aktív közreműködésének „köszönhetően” a kastélyt felgyújtották. Minden bizonnyal ekkor verték szét a Mária szobrot is. (Ez vélhetően a „a múltat végképp eltörölni” ideológia jegyében történt.)

A szobor töredékeit 2014-ben Belényesi Károly találta meg, tárta fel és gyűjtötte össze.

A megtalált töredéken láthatóak a csákány nyomai, amelyek a szobor szétverésekor keletkeztek. Ezt meglehetősen stréber módon végezték, mert többnyire gyakran tenyérnyi méretű darabokra tört a szobor. Ez teljes szobor felületének kb. 40%-a. Sajnos a szobornak sok lényeges részlete hiányzik. Mária arcából alig maradt meg valami. Csak egy töredék került elő, amin az orr, és a körülötte levő részek kezdete látható. Szerencsés módon nagyrészt megmaradtak a kezek, és a kígyó (vagy sárkány) fejének egy része. Elvileg van arra esély, hogy a még hiányzó darabok később még előkerülnek valahonnan.

A szobor eredeti festése csak nyomokban maradt meg. Innen tudjuk, hogy az a kék földgömb, amin Mária áll, milyen árnyalatú volt. A száj, az arc és a köpeny egyes részein maradt meg festékmaradvány, illetve néhány helyen az eredeti aranyozás (pontosabban metálozás) nyomai is megmaradtak későbbi átfestés alatt. A köpeny kék színe nem maradt meg, csak a fehér alapozás. A haj festékéből pedig egyáltalán nem maradt meg semmi.

Az eredeti szobor átlagos falvastagsága kb. 2-2,5 cm. Belül bordákkal erősítették meg, úgy, ahogy a nagyobb építészeti kerámia elemeknél ez szokásos. A szobrot derékban vízszintesen elvágták, és csak a felállítás után ragasztották össze. A szobrot függőlegesen is elvágták hosszában, de ezt a vágást még akkor összedolgozták, amikor az agyag puha volt. Ez alapján arra következtethetünk, hogy valószínűleg tömör agyagtömbként mintázták a szobrot, és utólag alakították üregesre. Ez után kerültek helyükre a merevítő bordák. Legvégül összeragasztották az első- és hátsó részeket. A szobrot sárgára égették. Sem engób, sem máz nincs a szobron. Égetés után festették úgy, ahogyan egy fa- vagy kőszobrot is szokás. Ez a fajta festés kültéren nem túl tartós. Elképzelhető, hogy a szobrot eredetileg belső térbe szánták.

A szobor rekonstrukciója

A szobor rekonstrukciója az eredeti töredékek, és két korabeli fénykép (beszkennelt másolata) alapján készült. A fényképeket Seremetyeff Pap János bocsátotta rendelkezésemre, amelyet ezúton is hálásan köszönöm.

A szobor készítése során bizonyos pontokon eltértem az eredeti készítéstől.

A szobor vörösre égő samottos agyagból készült. (Ennek sárgára égetésével nem foglalkoztam, mert ez a szín nem lényeges része a szobornak.) A samottos agyag használata a szobor nagy méretéből következik. (Magyarországon nem kapható olyan sovány agyag, amelyik nem samottos. Sőt a samottos agyagok nagy része sem viselkedik sovány agyagként.) A mintázást nem tömör agyagtömb alakításával történt. Nem akartam kemény belső magot sem használni. A szobor nagy mérete miatt ez meglehetősen problémásnak találtam. Inkább a szobor alakját úgy alakítottam ki, hogy kezdetektől üreges legyen, és a merevítők is a helyükre kerültek mintázás közben. Ennek előnye, hogy így a legkisebb a repedés, vetemedés esélye. Ez lényegében hasonló ahhoz, ahogyan egy edény készül „felrakásos” technikával. Nagy méretben ez azért kissé másként működik, mint egy egyszerű edény

esetében. Ennek a technikának nehézsége, hogy az agyag nem képes nagy súlyt megtartani. (Így a saját súlyát sem.) Valójában ez egy meglehetősen kockázatos technika. Mintázás közben rendkívüli módon kell figyelni arra, hogy az agyag szobor különböző részei mikor mennyire szárazak. Nincs látható jele annak, hogy az agyag adott száradási fokon mennyi súlyt képes elviselni már, és még mennyire alakítható. Ezt „érezni” kellett mintázás közben. Ha túl puha az agyag, akkor a szobor, vagy egy része összedől a saját súlya miatt. Ha pedig túl kemény, akkor már nem finomítható tovább a szobor formája. Ráadásul igyekezni kell, mert ha túl sokáig van az agyag visszatarva, akkor idővel rideggé és mállékonnyá válik, ami gyakorlatilag lehetetlenné teszi a további mintázást.

Minden agyagtárgy arra törekszik, hogy fentről lefelé száradjon, de a szobor készítésénél ennek ellenkezőjét kell elérni. A mintázáskor fontos, hogy lent legyen a szobor száraz(abb), hogy minél erősebb legyen. Fent pedig lehetőleg még olyan puha, hogy mintázható legyen. A szobor készítése közben megmintázott részlet a végleges formában, a végleges helyére kell, hogy kerüljön. Ezért mintázás közben utólagos javításra igen korlátozott ideig van lehetőség, hiszen a szobor alulról felfelé folyamatosan szárad (hogy a saját súlyát képes legyen megtartani).

És, igen, lehet egyszerre figyelni arra, hogy milyen formát kell mintázni, ez a rész hogyan igazodik az egész szoborhoz, és közben figyelni arra, hogy az agyag „hol tart” a száradásban, hogy ne rogyjon össze. Nem könnyű, de lehet. Ezt úgy lehet megvalósítani, hogy az ember „megtanulja” a szobrot mintázás előtt.

A szobor nagy mérete és meglehetősen nagy súlya miatt három részben készült el. A szobor részek méretét a hordozhatóság és az elérhető legnagyobb kemence mérete szabja meg. A legnagyobb rész az alsó, ami majdnem egy méter magas.

Alulról felfelé „épül” a szobor.

A középső és felső rész együtt olyan magas, mint az alsó. Ez a két rész egyszerre készült. A bal oldali képen a középső rész még az alsó részen látható. A jobb oldali képen már leemeltük.

A szobor alsó része kemencében égetésre vár.

Hárman helyeztük a kemencébe, olyan óvatosan, hogy ne törjön el se a szobor, se az alatta levő égetőlap.

Az égetés a készítés egy kiemelten kockázatos része. Az egymáshoz illeszkedő elemeknek jól kell kiégnie, mert egyike sem pótolható utólag. (Az agyag száradási zsugorodása miatt a pontos illeszkedés utólag nagyon nehézkesen oldható meg). Ezért az égetésnek különösen óvatosnak kellett lennie.

A szobor alapozás után, illetve festés közben.

Égetés után először fehér vízzáró alapozó réteg került a szoborra. Erre festettem a végleges színeket. Seremetyeff Pap János segített abban, hogy milyen legyen a színe azoknak a részeknek, amelyek festése nem maradt meg az eredeti töredékeken. Festés után az aranyozás (az eredetivel megegyező módon metál lappal). A helyszínen történt a három szobor rész összeállítása, összeragasztása, illetve retusálása. Végül helyére került a fotó alapján elkészített korona, rajta a 12 arany (metál) csillaggal.

MEGHÍVÓ

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
meghívja Önt az Alcsúti Arborétum
kutatása során előkerült töredékek alapján
rekonstruált

MARIA IMMACULATA

szobor

ünnepélyes felavatására és felszentelésére.
A szobrot felavatja, és köszöntő beszédet
mond:

Tessely Zoltán országgyűlési képviselő

Az esemény időpontja:
2016. március 25. 10 óra
Alcsúti Arborétum, Alpinétum

Felvilágosítás:
Előd Réka elodr@dinpi.hu

A szobor avatására és szentelésére 2016. március 25.-én került sor ünnepélyes keretek között.

[Vissza a főoldalra](#)

Véninger Péter

Telefon: 06/70/943-98-93

e-mail keramikus „kukac” gmail.com.

Facebook Kerámia Műtárgymásolatok.